

Sprawa C-65/23

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem

Data wpływu:

8 luty 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Bundesarbeitsgericht (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

22 wrzesień 2022 r.

Strona skarżąca, wnosząca apelację i wnosząca skargę rewizyjną:

MK

Strona pozwana, druga strona postępowania apelacyjnego i druga strona w postępowaniu rewizyjnym:

K GmbH

Przedmiot postępowania głównego

Rozporządzenie (UE) 2016/679 – Ochrona osób fizycznych przy przetwarzaniu danych osobowych – Przetwarzanie danych w kontekście zatrudnienia – Prawo do odszkodowania – Przesłanki – Zgodność przetwarzania danych z prawem – Niezbędność przetwarzania danych – Swoboda oceny przysługująca stronom porozumienia zakładowego – Kontrola sądowa – Szkoda – Ustalenie wysokości szkody niemajątkowej podlegającej naprawieniu

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

1) Czy przepis prawa krajowego wydany na podstawie art. 88 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 – taki jak § 26 ust. 4 BDSG – który stanowi, że przetwarzanie danych osobowych – w tym szczególnych kategorii danych osobowych – pracowników do celów stosunku pracy jest dopuszczalne na podstawie porozumień zbiorowych z poszanowaniem art. 88 ust. 2 rozporządzenia 2016/679, należy interpretować w ten sposób, że zawsze należy przestrzegać również pozostałych wymogów rozporządzenia 2016/679 – takich jak określone w art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679?

2) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

Czy przepis prawa krajowego wydany na podstawie art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 – taki jak § 26 ust. 4 BDSG – można interpretować w ten sposób, że stronom porozumienia zbiorowego (w niniejszym przypadku stronom porozumienia zakładowego) przy ocenie niezbędności przetwarzania danych w rozumieniu art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679 przysługuje swoboda, która podlega kontroli sądowej jedynie w ograniczonym stopniu?

3) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie:

Do czego w takim przypadku można ograniczyć kontrolę sądową?

4) Czy art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 należy interpretować w ten sposób, że osobom przysługuje prawo do odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej już wtedy, gdy ich dane osobowe były przetwarzane niezgodnie z wymogami rozporządzenia 2016/679, czy też prawo do odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej wymaga ponadto, aby dana osoba wykazała poniesioną przez nią szkodę niemajątkową – o pewnej wadze?

5) Czy art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 ma szczególny lub ogólny charakter prewencyjny i czy musi to być uwzględniane przy ustalaniu wysokości podlegającej naprawieniu szkody niemajątkowej na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 na niekorzyść administratora lub podmiotu przetwarzającego?

6) Czy przy ustalaniu wysokości podlegającej naprawieniu szkody niemajątkowej na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 ma znaczenie stopień winy administratora lub podmiotu przetwarzającego? W szczególności, czy nieistniejąca lub niewielka wina po stronie administratora lub podmiotu przetwarzającego może zostać uwzględniona na jego korzyść?

Przywołane przepisy prawa Unii

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (EU) (Dz.U. 2016, L 119, s. 1), w szczególności art. 2, 4, 5 i 6, art. 82 ust. 1 i art. 88 ust. 1 i 2

Przywołane przepisy prawa krajowego

Bundesdatenschutzgesetz (ustawa federalna o ochronie danych, dalej „BDSG”) z dnia 30 czerwca 2017 r. (BGBl. I, s. 2097), która ostatnio została zmieniona na mocy art. 10 ustawy z dnia 23 czerwca 2021 r. (BGBl. I, s. 1858; 2022 I 1045), w szczególności § 26

„Paragraf 26 Przetwarzanie danych do celów stosunku pracy

1. Dane osobowe pracowników mogą być przetwarzane do celów stosunku pracy, jeżeli jest to niezbędne do podjęcia decyzji o nawiązaniu stosunku pracy lub po nawiązaniu stosunku pracy do jego realizacji lub zakończenia albo w celu wykonania lub spełniania praw i obowiązków przedstawicieli pracowników wynikających z ustawy lub układu zbiorowego, porozumienia zakładowego lub służbowego (porozumienia zbiorowego). [...]

[...]

4. Przetwarzanie danych osobowych, w tym szczególnych kategorii danych osobowych pracowników do celów stosunku pracy, jest dopuszczalne na podstawie porozumień zbiorowych. W tym względzie negocjatorzy muszą przestrzegać art. 88 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2016/679”.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 Powód dochodzi od pozwanej, swojego pracodawcy, zgodnie z art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 naprawienia szkody niemajątkowej, jaką poniósł w wyniku naruszenia tego rozporządzenia.
- 2 Do celów zarządzania zasobami ludzkimi pozwana pierwotnie wykorzystywała konwencjonalny system zarządzania danymi (system informacji kadrowej), w którym – zgodnie z odpowiednimi porozumieniami zakładowymi – były rejestrowane w szczególności następujące dane pracowników: informacje o wynagrodzeniu, prywatny adres zamieszkania, data urodzenia, wiek, stan cywilny, numer ubezpieczenia społecznego, numer identyfikacji podatkowej.

- 3 W 2017 r. w grupie spółek, do której należy pozwana, zaplanowano przejście na chmurowy system informacji kadrowej „Workday” w całej grupie spółek. W tym kontekście pozwana w okresie od 24 kwietnia do 18 maja 2017 r. umieściła na stronie internetowej spółki dominującej następujące dane powoda: nazwisko, imię, telefon służbowy, służbowy adres poczty elektronicznej, informacje o wynagrodzeniu (roczne i miesięczne wynagrodzenie, wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników), prywatny adres zamieszkania, datę urodzenia, wiek, stan cywilny, numer ubezpieczenia społecznego, numer identyfikacji podatkowej.
- 4 Z radą zakładową zostało następnie zawarte odpowiednie porozumienie zakładowe o tolerowaniu, które odnosiło się do konkretnych danych: numeru osobowego, nazwiska, imienia, numeru telefonu, daty przystąpienia, daty przystąpienia do grupy spółek, miejsca pracy, firmy (K/Dental), miejsca pracy, firmy, służbowego numeru telefonu i służbowego adresu poczty elektronicznej. Okres stosowania i obowiązywania porozumienia zakładowego o tolerowaniu był kilkakrotnie przedłużany. W dniu 23 stycznia 2019 r. weszło w życie „Ramowe porozumienie zakładowe w sprawie eksploatacji systemów IT” oraz „Porozumienie zakładowe w sprawie wprowadzenia i stosowania Workday”.
- 5 Powód uważa, że przetwarzanie jego danych w związku z testowaniem nowego systemu informacji kadrowej było niezgodne z rozporządzeniem 2016/679. W tym względzie podnosi ostatecznie jedynie zarzut przetwarzania jego danych w okresie od 25 maja 2018 r. – pierwszego dnia stosowania rozporządzenia 2016/679 – do końca pierwszego kwartału 2019 r.

Główne argumenty stron postępowania głównego

- 6 Powód uważa, że przysługuje mu odszkodowanie z tytułu szkody niemajątkowej w wysokości 3000 EUR na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679.
- 7 Zgodnie z rozporządzeniem 2016/679 oraz odpowiednimi przepisami BDSG pozwanej nie wolno było przetwarzać jego danych w chmurowym systemie informacji kadrowej „Workday” w okresie od 25 maja 2018 r. do końca pierwszego kwartału 2019 r.
- 8 W tym okresie przetwarzanie danych niezbędne w stosunku pracy między stronami odbywało się przy pomocy dotychczasowego systemu informacji kadrowej, w związku z czym przeniesienie jego danych w tym samym okresie do innego systemu i przetwarzanie ich w tym systemie nie było niezbędne dla stosunku pracy pod żadnym względem. Dokonane przetwarzanie danych nie było również niezbędne do celów testowych dla późniejszej eksploatacji „Workday” jako jednolitego systemu informacji kadrowej w całej grupie spółek. Przeciwnie, do fazy testowej wystarczyłyby tak zwane „manekinowe” dane testowe; nie trzeba było wykorzystywać prawdziwych danych i udostępniać ich w „Workday” w ramach grupy spółek.

- 9 O ile sąd – wbrew jego, powoda stanowisku – uzna rzeczywiste dane za niezbędne lub porozumienie zakładowe o tolerowaniu jest wystarczającą podstawą prawną dla przetwarzania danych z wykorzystaniem danych rzeczywistych, to w każdym razie zezwolenie na przetwarzanie danych zawarte w porozumieniu zakładowym o tolerowaniu zostało przekroczone. Poza kategoriami danych wymienionymi w porozumieniu zakładowym o tolerowaniu pozwana przekazała również inne dane – takie jak prywatne dane kontaktowe, szczegóły dotyczące umowy i wynagrodzenia, numer ubezpieczenia społecznego, numer identyfikacji podatkowej, obywatelstwo i stan cywilny. Nie była do tego uprawniona ani w ramach porozumienia zakładowego o tolerowaniu, ani w inny sposób.
- 10 W odniesieniu do obowiązku przedstawienia okoliczności faktycznych i ciężaru dowodu powód przyjmuje, że spoczywa on w dużej mierze na pozwanej. To do niej należy przedstawienie i udowodnienie, że jej postępowanie jest w konkretnym przypadku zgodne z rozporządzeniem 2016/679.
- 11 Naruszenia przez pozwaną rozporządzenia 2016/679 są również kausalne dla poniesionej przez niego szkody niemajątkowej. Samo przetwarzanie danych, które nie jest niezbędne w „Workday”, a w każdym razie niezgodny z prawem wpływ jego danych i dostęp do nich w ramach grupy spółek, również dla nieupoważnionych osób trzecich, prowadzi do szkody niemajątkowej. Ponadto istnieje ryzyko nieuczciwego wykorzystania jego danych przez osoby trzecie, co stawia go jako osobę, której dotyczą dane, w sytuacji niepewności. Jako pracownik nie może on wiedzieć, czy, a jeśli tak, to w jaki sposób i w jakich celach jego dane przekazane przez pozwaną w ramach grupy spółek są wykorzystywane lub zostały już wykorzystane przez pozwaną, a nawet przez osoby trzecie. Z uwagi na możliwości i cele „Workday” można sobie wyobrazić, że jego dane osobowe są wykorzystywane do profilowania, to znaczy do tworzenia lub korzystania z profilu. Skoro jako pracownik nie ma wglądu w takie wewnętrzne okoliczności przetwarzania danych przez pozwaną, a tym samym nie może przedstawić dokładnych okoliczności, to z tego powodu na pracodawcy, czyli pozwanej, musi spoczywać w dużej mierze obowiązek przedstawienia okoliczności faktycznych i ciężar dowodu. Ponadto już sama możliwość nadużycia danych musi być wystarczająca, aby uzasadnić szkodę niemajątkową, ponieważ wbrew wymogom wynikającym z motywu 85 rozporządzenia 2016/679 utracił on już kontrolę nad swoimi danymi osobowymi.
- 12 Fakt przekazania danych do wypełnienia „Workday” już przed dniem rozpoczęcia stosowania rozporządzenia 2016/679 określonym w art. 99 ust. 2 tego rozporządzenia jest bez znaczenia, gdyż wymienione okoliczności mają charakter ciągłego stanu faktycznego. W tym względzie należy również uwzględnić, że wbrew wymogom rozporządzenia 2016/679 i BDSG nie istniała koncepcja usuwania danych przetwarzanych w „Workday” w (rzekomych) celach testowych.
- 13 W wyniku naruszeń rozporządzenia 2016/679 i BDSG oraz związanych z tym ryzyk nadużyć doszło do poważnego naruszenia jego dóbr osobistych. Musi on otrzymać skuteczne odszkodowanie, za czym przemawia również motyw 146

rozporządzenia 2016/679. Dodatkową okolicznością obciążającą jest to, że pozwana tudzież jej poprzednik prawny dopuściła się naruszeń umyślnie, celowo obchodząc wymogi wynikające z przepisów o ochronie danych i statutu zakładu.

- 14 Pozwana uważa, że nie naruszyła przepisów o ochronie danych. Zgodność przetwarzania danych z prawem wynika z art. 6 ust. 1 rozporządzenia 2016/679, § 26 ust. 1 BDSG oraz § 26 ust. 4 BDSG w związku z porozumieniem zakładowym o tolerowaniu.
- 15 Powodowi nie przysługuje prawo do odszkodowania na podstawie art. 82 rozporządzenia 2016/679. Nie wykazał ani przesłanek odpowiedzialności, ani zakresu odpowiedzialności.
- 16 Powód, na którym spoczywa ciężar wyjaśnienia i dowodu, nie wykazał w wystarczającym stopniu ani szkody niemajątkowej, ani związku przyczynowego odnoszącego się do ewentualnych naruszeń dokonanych przez pozwaną. W zakresie, w jakim powód wskazuje na konkretne naruszenie, na niej, jako na pozwanej, spoczywa co najwyżej wtórny ciężar twierdzenia.
- 17 Dla szkody nie wystarczy już każda odczuta niedogodność lub każde drobne naruszenie bez poważnego uszczerbku. Zamiast szkody powód podnosi jedynie, że widzi siebie w niebezpieczeństwie poniesienia szkody. Nie jest to szkoda podlegająca naprawieniu w rozumieniu art. 82 rozporządzenia 2016/679. Przeciwnie, przesłanką w tym względzie jest poważne naruszenie dóbr osobistych, które nie jest rekompensowane w żaden inny sposób. Powód nie przedstawia takiego naruszenia.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania

1. Uwagi wstępne

- 18 Pozwana przetwarza (art. 4 nr 2 rozporządzenia 2016/679) jako administrator (art. 4 pkt 7 rozporządzenia 2016/679) dane osobowe (art. 4 pkt 1 rozporządzenia 2016/679) powoda w stosunku pracy. Takie przetwarzanie jest objęte przedmiotowym zakresem zastosowania rozporządzenia 2016/679, tak jak jest on określony w jego art. 2 ust. 1.
- 19 W odniesieniu do spornego w postępowaniu głównym przetwarzania danych w okresie od 25 maja 2018 r. do końca pierwszego kwartału 2019 r. sąd odsyłający przyjmuje, że stosownego „administrowania” przez pozwaną w rozumieniu art. 4 pkt 7 rozporządzenia 2016/679 nie zmienia okoliczność, że czynność umieszczenia lub przeniesienia spornych danych osobowych powoda z dotychczasowego systemu informacji kadrowej na stronę internetową spółki dominującej miała miejsce przed stosowaniem rozporządzenia 2016/679 rozpoczynającym się w dniu 25 maja 2018 r., a mianowicie w okresie od 24 kwietnia do 18 maja 2017 r. Również po tym okresie pozwana była i nadal jest administratorem w rozumieniu art. 4 pkt 7 rozporządzenia 2016/679. W tym

względnie nie jest bowiem konieczne, aby administrator sam decydował o celach i środkach przetwarzania danych osobowych. Zgodnie z art. 4 pkt 7 rozporządzenia 2016/679 może to być dokonywane również wspólnie z innymi. Zdaniem sądu odsyłającego administrowanie przez pozwaną w rozumieniu art. 4 pkt 7 rozporządzenia 2016/679 również nie uległoby zmianie, gdyby w toczącym się postępowaniu miała się ona powołać na to, że w grupie spółek nie była lub była jedynie warunkowo uprawniona do współdecydowania o kontynuowaniu wykorzystywania danych w „Workday”. Od momentu rozpoczęcia stosowania rozporządzenia 2016/679 pozwana nie podjęła starań o powrotne przeniesienie lub usunięcie danych powoda w „Workday”. Takie usunięcie również nie miało miejsca. Przeciwnie, pozwana poprzez wielokrotne przedłużanie okresu stosowania i obowiązywania porozumienia zakładowego o tolerowaniu, ostatnio do dnia 31 stycznia 2019 r., dała poznać, że nadal czynnie działała jako administrator w rozumieniu art. 4 pkt 7 rozporządzenia 2016/679, aby zapewnić tymczasową eksploatację „Workday” – m.in. ze spornymi danymi osobowymi powoda – poprzez zawarcie kolejnych porozumień zakładowych.

- 20 W zakresie, w jakim sąd odsyłający opiera tę i następne uwagi na określonej wykładni przepisów rozporządzenia 2016/679, Trybunał, jeżeli ta wykładnia miałaby być nieprawidłowa, jest proszony o udzielenie odpowiedniej wskazówki oprócz udzielenia odpowiedzi na pytania prejudycjalne. W tym względzie znaczenie mają również odnoszące się do sprawy wskazówki dotyczące przekazywania i przetwarzania danych w ramach grupy spółek.

2. W przedmiocie pytania pierwszego

- 21 W pierwszym pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy przepis prawa krajowego wydany na podstawie art. 88 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 – taki jak § 26 ust. 4 BDSG – który stanowi, że przetwarzanie danych osobowych – w tym szczególnych kategorii danych osobowych – pracowników dla celów stosunku pracy jest dopuszczalne na podstawie porozumień zbiorowych z poszanowaniem art. 88 ust. 2 rozporządzenia 2016/679, należy interpretować (zgodnie z prawem Unii) w ten sposób, że zawsze należy przestrzegać również pozostałych wymogów rozporządzenia 2016/679 – takich jak określone w art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679. Z tym wiąże się nierozdzielnie pytanie, co należy rozumieć pod wyrażeniem „bardziej szczegółowe przepisy” w rozumieniu art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2016/679.
- 22 Odpowiedź Trybunału na te pytania jest niezbędna do rozstrzygnięcia w postępowaniu głównym, aby sąd odsyłający mógł ocenić zgodność z prawem przetwarzania danych przewidzianego i dokonanego na mocy porozumienia zakładowego o tolerowaniu jako porozumienia zbiorowego. Dotyczy to konkretnie zbiorów danych wymienionych w porozumieniu zakładowym o tolerowaniu (zobacz powyżej, pkt 4).
- 23 W zakresie, w jakim pozwana w okresie od 24 kwietnia do 18 maja 2017 r. oprócz zbiorów danych wymienionych w porozumieniu zakładowym o tolerowaniu

przekazała dalsze dane osobowe powoda (informacje o wynagrodzeniu, prywatny adres zamieszkania, datę urodzenia, wiek, stan cywilny, numer ubezpieczenia społecznego i numer identyfikacji podatkowej) do wypełnienia oprogramowania „Workday” na stronie internetowej spółki dominującej, sąd odsyłający przyjmuje, że nie było to już objęte porozumieniem zakładowym i dlatego też podlega ocenie nie w świetle § 26 ust. 4 BDSG, lecz w świetle § 26 ust. 1 BDSG. Takie nadmierne przetwarzanie danych również nie mogłoby być niezbędne w rozumieniu § 26 ust. 1 BDSG lub art. 5 i art. 6 ust. 1 rozporządzenia 2016/679, ponieważ należy przyjąć, że w porozumieniu zakładowym o tolerowaniu zawartym z pozwaną są wymienione w sposób wyczerpujący wszystkie zbiory danych, które jej zdaniem są niezbędne do rzekomych celów testowych. W ocenie sądu odsyłającego nie wystarczy jednak dla jego rozstrzygnięcia w postępowaniu głównym, że część zakwestionowanego przez powoda przetwarzania danych powinna już zostać oceniona jako niezgodna z prawem bez wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Przeciwnie, dla rozstrzygnięcia w postępowaniu głównym konieczne jest, aby zakwestionowane przetwarzanie danych mogło zostać ocenione w całości, ponieważ są z tym związane lub mogą się wiązać konsekwencje w odniesieniu do zakresu naruszenia przepisów ochronnych i wysokości ewentualnego odszkodowania.

- 24 Paragraf 26 ust. 4 BDSG, zgodnie z którym przetwarzanie danych osobowych, w tym szczególnych kategorii danych osobowych pracowników do celów stosunku pracy jest dopuszczalne na podstawie porozumień zbiorowych, przy czym należy przestrzegać art. 88 ust. 2 rozporządzenia 2016/679, na podstawie jego brzmienia mógłby być interpretowany w ten sposób, że poza wymogami określonymi w art. 88 ust. 2 rozporządzenia 2016/679 nie trzeba przestrzegać dalszych wymogów rozporządzenia 2016/679. W takim przypadku przetwarzanie danych w ramach stosunku pracy, które w rzeczywistości byłoby niezgodne z prawem, ponieważ nie spełnia wymogów niezbędności określonych w § 26 ust. 1 BDSG, art. 5, art. 6 ust. 1 lub art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679 i na które również nie ma zgody osoby, której dane dotyczą, mogłoby być dopuszczalne lub uzasadnione z samego tego względu, że jest uregulowane w porozumieniu zbiorowym – tak jak w niniejszej sprawie w porozumieniu zakładowym. W przypadku takim jak w postępowaniu głównym oznaczałoby to, że nie należałoby badać niezbędności przetwarzania danych z uwagi na samą regulację w porozumieniu zbiorowym – w przeciwieństwie do regulacji w ogólnych przepisach prawnych jak na przykład w ustawie.
- 25 Sąd odsyłający przyjmuje, że interpretacja § 26 ust. 4 BDSG przedstawiona w pkt 24 nie byłaby zgodna z rozporządzeniem 2016/679. Nie da się zaprzeczyć, że strony porozumienia zbiorowego – w niniejszej sprawie porozumienia zakładowego – mają większe rozeznanie w sprawie i że można by rozważyć, że zasadniczo doprowadziły one do odpowiedniej równowagi między sprzecznymi interesami. Jednak art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 stanowi, że państwa członkowskie mogą zawrzeć w swoich przepisach lub w porozumieniach zbiorowych „bardziej szczegółowe przepisy” mające zapewnić ochronę praw i wolności w przypadku przetwarzania danych osobowych pracowników

w związku z zatrudnieniem. Zdaniem sądu odsyłającego nie można z tego wywodzić, że w przypadku uregulowania w drodze porozumienia zbiorowego – jak w niniejszej sprawie w drodze porozumienia zakładowego o tolerowaniu – wymogi niezbędności określone w szczególności w art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679 powinny być bez znaczenia. W opinii sądu odsyłającego porozumienie zbiorowe nie może zwalniać z ich przestrzegania. Przeciwnie, można by przyjąć, że odpowiednie „bardziej szczegółowe przepisy” w rozumieniu art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 – zarówno jako przepisy prawa, jak i jako porozumienie zbiorowe – zawsze wymagają również przestrzegania pozostałych wymogów rozporządzenia 2016/679.

- 26 Zdaniem sądu odsyłającego nic innego nie wynika też z odniesienia w § 26 ust. 4 BDSG do art. 88 ust. 2 rozporządzenia 2016/679. Artykuł 88 ust. 2 rozporządzenia 2016/679, zgodnie z którym przepisy te – oznaczające przepisy w rozumieniu art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 – muszą obejmować odpowiednie i szczegółowe środki zapewniające osobie, której dane dotyczą, poszanowanie jej godności, prawnie uzasadnionych interesów i praw podstawowych, w szczególności pod względem przejrzystości przetwarzania, przekazywania danych osobowych w ramach grupy przedsiębiorstw lub grupy przedsiębiorców prowadzących wspólną działalność gospodarczą oraz systemów monitorujących w miejscu pracy, nie zwalnia zdaniem sądu odsyłającego z przestrzegania pozostałych wymogów rozporządzenia 2016/679.
- 27 W rezultacie pewne względy mogłyby więc przemawiać za tym, że w przypadku przepisów prawa krajowego, które zostały uchwalone w rozumieniu art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2016/679, zawsze należy przestrzegać pozostałych wymogów rozporządzenia 2016/679 – takich jak określone w art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679 – i że uregulowania w porozumieniu zbiorowym – takim jak porozumienie zakładowe o tolerowaniu – nie są z tego wyłączone.
- 28 W postępowaniu głównym oznaczałoby to, że należałoby sprawdzić, czy przetwarzanie danych powoda w ramach tymczasowej eksploatacji „Workday” w „celach testowych” można uznać za „niezbędne” w rozumieniu § 26 ust. 1 BDSG oraz art. 5 i art. 6 ust. 1 rozporządzenia 2016/679. Sąd odsyłający przyjmuje, że nie można z góry wykluczyć, że rzeczywiste dane będą przetwarzane również w „celach testowych” w ramach tymczasowej eksploatacji „Workday”, jeśli tzw. testowe „dane manekinowe” nie są wystarczające, co jednak w konkretnym przypadku musiałyby jeszcze zostać szczegółowo przedstawione przez stronę, na której spoczywa obowiązek przedstawienia okoliczności faktycznych i ciężar dowodu. Poza tym zgodność przetwarzania z prawem określałby art. 6 ust. 1 lit. b) rozporządzenia 2016/679. Gdyby Trybunał miał udzielić w tym względzie – poza udzieleniem odpowiedzi na pytania prejudycjalne – odnoszących się do sprawy wskazówek dotyczących wykładni art. 6 ust. 1 lit. b) rozporządzenia 2016/679 – w tym rozdziale obowiązku przedstawienia okoliczności faktycznych i ciężaru dowodu, to byłoby to pewnością użyteczne.

3. *W przedmiocie pytania drugiego*

- 29 W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży do ustalenia drugim pytaniu prejudycjalnym, czy przepis prawa krajowego wydany na podstawie art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 – taki jak § 26 ust. 4 BDSG – może być interpretowany w ten sposób, że stronom porozumienia zakładowego, w którym mogą one regulować kwestie związane z funkcjonowaniem i statutem zakładu oraz formalne i materialne warunki pracy, przysługuje swoboda przy ocenie niezbędności przetwarzania danych w rozumieniu art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, która podlega kontroli sądowej jedynie w ograniczonym stopniu.
- 30 Za tym mogłaby przemawiać nie tylko idea bliskości sprawy stron porozumień zbiorowych, przedstawiona powyżej w pkt 25. Również – wspomniany także powyżej w pkt 25 – aspekt, że umawiające się strony porozumienia zakładowego zasadniczo osiągnęły odpowiednią równowagę interesów, mógłby przemawiać za uznaniem – jakkolwiek określonej – swobody stron porozumienia zakładowego przy ocenie niezbędności przetwarzania danych. Jednak w ocenie sądu odsyłającego istnieją poważne wątpliwości co do uznania takiej swobody.
- 31 Prawdą jest, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału charakter uregulowań wprowadzanych w drodze układów zbiorowych pracy jest odmienny od uregulowań wprowadzanych jednostronnie przez państwa członkowskie w drodze przepisów ustawowych lub wykonawczych, jako że partnerzy społeczni, korzystając z podstawowego prawa do negocjowania układów zbiorowych pracy, chronionego na mocy art. 28 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, dążą do wzajemnego wyważenia swoich interesów (wyroki Trybunału: z dnia 19 września 2018 r., *Bedi*, C-312/17, EU:C:2018:734, pkt 68; oraz z dnia 8 września 2011 r., *Hennigs i Mai*, C-297/10 i C-298/10, EU:C:2011:560, pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo). W ocenie sądu odsyłającego jest jednak bardzo wątpliwe, czy te rozważania Trybunału dotyczą również porozumienia zakładowego takiego jak w sporze głównym, ponieważ stronom zakazane jest stosowanie środków sporu zbiorowego. Nawet gdyby porozumienia zakładowe mogłyby zostać uznane za wyraz podstawowego prawa do rokowań zbiorowych, uznanego w art. 28 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, sąd odsyłający uważa, że nie wynikałby z tego zakres swobodnego uznania stron porozumienia zakładowego, który podlegałby kontroli sądowej jedynie w ograniczonym stopniu. Z orzecznictwa Trybunału wynika bowiem, że jeżeli prawo do negocjowania układów zbiorowych pracy, wymienione w art. 28 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, dotyczy dziedziny objętej uregulowaniami prawa Unii, musi ono w zakresie zastosowania tych uregulowań być wykonywane w sposób z nimi zgodny (wyroki Trybunału: z dnia 19 września 2018 r., *Bedi*, C-312/17, EU:C:2018:734, pkt 69; oraz z dnia 8 września 2011 r., *Hennigs i Mai*, C-297/10 i C-298/10, EU:C:2011:560, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo). W związku z tym przy uzgadnianiu środków wchodzących w zakres zastosowania przepisów prawa Unii partnerzy społeczni muszą działać w zgodzie z prawem Unii (zob. w odniesieniu do dyrektywy 2000/78/WE wyroki Trybunału: z dnia 19 września

2018 r., Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, pkt 70; z dnia 12 grudnia 2013 r., Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo; oraz z dnia 8 września 2011 r., Hennigs i Mai, C-297/10 i C-298/10, EU:C:2011:560, pkt 68 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto zgodnie z orzecznictwem Trybunału sąd krajowy, który w ramach swojej właściwości ma stosować przepisy prawa Unii, jest zobowiązany do zapewnienia pełnej skuteczności tych przepisów, w razie konieczności odstępując od stosowania każdego sprzecznego przepisu prawa krajowego na podstawie własnej kompetencji decyzyjnej, przy czym nie musiałby wnosić lub czekać na wcześniejsze wyeliminowanie tego przepisu w drodze ustawodawczej lub w jakiegokolwiek innym trybie konstytucyjnym (zob. wyroki Trybunału: z dnia 20 marca 2003 r., Kutz-Bauer, C-187/00, EU:C:2003:168, pkt 73 i przytoczone tam orzecznictwo; oraz z dnia 7 lutego 1991 r., Nimz, C-184/89, EU:C:1991:50, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo). Zgodnie z orzecznictwem Trybunału rozważania te mają zastosowanie również w przypadku, gdy spreczny z prawem Unii przepis wynika z układu zbiorowego. Byłoby bowiem niezgodne z istotą prawa Unii, gdyby sąd krajowy został pozbawiony, bezpośrednio przy spoczywającym na nim obowiązku stosowania prawa Unii, nieograniczonej kompetencji do niestosowania przepisów układu zbiorowego – lub w stosownym przypadku porozumienia zakładowego, które mogą ograniczyć pełną skuteczność przepisów prawa Unii (zob. wyroki Trybunału: z dnia 20 marca 2003 r., Kutz-Bauer, C-187/00, EU:C:2003:168, pkt 74; oraz z dnia 7 lutego 1991 r., Nimz, C-184/89, EU:C:1991:50, pkt 20). Zdaniem sądu odsyłającego pewne względy przemawiają za tym, że to orzecznictwo Trybunału, które zostało wydane w przedmiocie dyrektyw takich jak dyrektywa 2000/78/WE, ma znaczenie również w odniesieniu do wymogów rozporządzenia 2016/679.

4. W przedmiocie pytania trzeciego

- 32 Jeżeli miałyby zostać udzielona odpowiedź twierdząca na pytanie drugie, a stronom porozumienia zbiorowego – w niniejszym przypadku stronom porozumienia zakładowego – przysługuje swoboda przy ocenie niezbędności przetwarzania danych w rozumieniu na przykład art. 5, art. 6 ust. 1 lub art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, która podlega kontroli sądowej jedynie w ograniczonym stopniu, sąd odsyłający dąży do ustalenia w trzecim pytaniu prejudycjalnym, do czego taka kontrola może w takim wypadku zostać ograniczona. To pytanie dotyczy kryteriów, które w ocenie Trybunału mogą być nieodzowne.

5. W przedmiocie pytania czwartego

- 33 W czwartym pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 należy interpretować w ten sposób, że osoby mają prawo do odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej już wtedy, gdy ich dane osobowe były przetwarzane wbrew wymogom rozporządzenia 2016/679, czy też prawo do odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej wymaga ponadto

wykazania przez osobę, której dane dotyczą, poniesionej przez nią szkody niemajątkowej – o pewnej wadze.

- 34 W tym względzie sąd odsyłający, będąc świadomy wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego przez Oberster Gerichtshof (Austria) w sprawie C-300/21 i mając na uwadze własny wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-667/21, przyjmuje, że art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 przewiduje prawo do odszkodowania tylko dla osób, których (subiektywne) prawa zostały naruszone z powodu naruszenia jednego lub kilku przepisów rozporządzenia 2016/679 przy przetwarzaniu „ich” danych osobowych (zob. motyw 2 rozporządzenia 2016/679), a więc które same stały się ofiarami naruszenia lub naruszeń rozporządzenia 2016/679. Ponadto sąd odsyłający przyjmuje, że prawo do odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 nie wymaga dodatkowo poza takim naruszeniem wykazania przez osobę poszkodowaną (dalszej) poniesionej przez nią szkody niemajątkowej. W ocenie sądu odsyłającego nie musi ona wykazywać „konsekwencji lub następstwa naruszenia prawa o przynajmniej pewnej wadze” (zob. jednak w tym względzie trzecie pytanie prejudycjalne Oberster Gerichtshof [Austria] w sprawie C-300/21). W ocenie sądu odsyłającego okoliczność, że w wyniku naruszenia jednego lub kilku przepisów rozporządzenia 2016/679 przy przetwarzaniu „jej” danych osobowych (zob. motyw 2 rozporządzenia 2016/679) zostały naruszone (subiektywne) prawa danej osoby, prowadzi do szkody niemajątkowej podlegającej rekompensacie (zob. już wniosek sądu odsyłającego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-667/21, pkt 33). W szczególności, w ocenie sądu odsyłającego, nie można pozostawić sądom poszczególnych państw członkowskich kontroli, czy – zgodnie z różnymi przepisami krajowymi – wystąpiła szkoda niemajątkowa podlegająca rekompensacie.
- 35 Jeżeli jednak Trybunał miałby być zdania, że okoliczność, że w wyniku naruszenia jednego lub kilku przepisów rozporządzenia 2016/679 przy przetwarzaniu „jej” danych osobowych (zob. motyw 2 rozporządzenia 2016/679) zostały naruszone (subiektywne) prawa danej osoby, nie jest wystarczająca, lecz konieczne jest dodatkowo wykazanie przez osobę poszkodowaną (dalszej) poniesionej przez nią szkody niemajątkowej – w danym przypadku o pewnej wadze – to wówczas dla rozstrzygnięcia w postępowaniu głównym konieczne jest, aby sąd odsyłający dowiedział się, jakie kryteria są decydujące w tym względzie.
- 36 Jeżeli Trybunał miałby być zdania, że osoba poszkodowana musi wykazać (dalszą) poniesioną przez nią szkodę niemajątkową, konieczne jest dla rozstrzygnięcia w postępowaniu głównym w szczególności ustalenie, jakie kryteria zgodnie z art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 są decydujące dla wystąpienia szkody, związku przyczynowego oraz obowiązku przedstawienia okoliczności faktycznych i ciężaru dowodu. I tak w dalszym toku postępowania mogłoby powstać pytanie, czy sam fakt wykorzystania danych osobowych powoda niezgodnie z wymogami rozporządzenia 2016/679 do sporządzenia lub korzystania z profilu w rozumieniu art. 4 pkt 4 rozporządzenia 2016/679,

stanowiłby (dalszą) szkodę o pewnej wadze lub czy też taką (dalszą szkodę) można by przyjąć tylko wtedy, gdyby taki profil miał negatywne skutki dla powoda, na przykład procedura rekrutacji byłaby dla niego nieudana „z powodu” profilu. Z tym wiąże się pytanie, na kim – wobec rzeczywistych trudności napotykanym przez pracowników w szczegółowym wykazywaniu (dalszej) szkody – spoczywa obowiązek przedstawienia okoliczności faktycznych i ciężar dowodu oraz w jaki sposób można konkretnie zadośćuczynić temu obowiązkowi i ciężarowi.

6. W przedmiocie pytania piątego

- 37 W piątym pytaniu prejudycjalnym, które odpowiada czwartemu pytaniu prejudycjalnemu zawartemu we wniosku sądu odsyłającego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-667/21 (pkt 35 i nast.), sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 ma, oprócz swojej funkcji rekompensującej, ponadto specjalny lub ogólny charakter prewencyjny i czy sąd odsyłający musi to wziąć pod uwagę przy ustalaniu wysokości szkody niemajątkowej podlegającej naprawieniu na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 na niekorzyść administratora (lub podmiotu przetwarzającego).
- 38 Zgodnie z motywem 146 rozporządzenia 2016/679 osoby, których dane dotyczą, powinny uzyskać pełne i skuteczne odszkodowanie za poniesione szkody. W tym względzie sąd odsyłający przyjmuje, że przy ustalaniu odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności danego przypadku oraz że powinna zostać zagwarantowana rzeczywista i skuteczna ochrona prawna praw wynikających z rozporządzenia 2016/679. Dlatego też znaczenie mogłoby mieć, tak jak w innych dziedzinach prawa Unii, aby wysokość odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej odpowiadała wadze naruszenia rozporządzenia 2016/679, którego ukaraniu służy, przy czym należy zapewnić przypuszczalnie rzeczywiście odstraszący efekt – ewentualnie o specjalnym lub ogólnym charakterze prewencyjnym, a jednocześnie musiałyby być przestrzegana ogólna zasada proporcjonalności (zob. w odniesieniu do innych dziedzin prawa Unii wyroki Trybunału: z dnia 15 kwietnia 2021 r., Braathens Regional Aviation, C-30/19, EU:C:2021:269, pkt 38; oraz z dnia 25 kwietnia 2013 r., Asociația ACCEPT, C-81/12, EU:C:2013:275, pkt 63).
- 39 Oprócz wspomnianej tym samym w szczególności zasady skuteczności, przy ustalaniu wysokości odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej konieczne mogłoby być ponadto uwzględnienie zasady równoważności. Sąd odsyłający przyjmuje, że art. 82 rozporządzenia 2016/679 nie zawiera odniesienia do prawa państw członkowskich Unii Europejskiej i musi być interpretowany w całej Unii w sposób autonomiczny i jednolity. Niemniej jednak biorąc pod uwagę możliwe w praktyce różnice w wysokości kwot odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej w państwach członkowskich w porównywalnych przypadkach konieczne mogłoby być uwzględnienie aspektu równoważności (zob. w tym względzie również w odniesieniu do kompetencji państw członkowskich

w zakresie ustalania odpowiednich kryteriów dotyczących odpowiedzialności państwa za szkody wyrządzone jednostkom w wyniku naruszenia prawa Unii, w szczególności wyroki Trybunału: z dnia 5 marca 1996 r., *Brasserie du pêcheur* i *Factortame*, C-46/93 i C-48/93, EU:C:1996:79, pkt 67; oraz z dnia 19 listopada 1991 r., *Francovich* i in., C-6/90 i C-9/90, EU:C:1991:428, pkt 42 i nast.).

7. W przedmiocie pytania szóstego

- 40 W szóstym pytaniu prejudycjalnym, które odpowiada piątemu pytaniu prejudycjalnemu zawartemu we wniosku sądu odsyłającego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-667/21 (pkt 38 i nast.), sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy przy ustalaniu wysokości szkody niemajątkowej podlegającej naprawieniu na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 znaczenie ma stopień winy administratora (lub podmiotu przetwarzającego). W tym kontekście powstaje w szczególności wątpliwość, czy nieistniejąca lub niewielka wina po stronie administratora (lub podmiotu przetwarzającego) może zostać uwzględniona na jego korzyść.
- 41 Pytanie to nasuwa się sądowi odsyłającemu w szczególności w kontekście niemieckiego prawa cywilnego, w którym obok odpowiedzialności niezależnej od winy istnieje również odpowiedzialność zależna od winy, przy czym wina w krajowym ogólnym prawie zobowiązań jest określana jako „Vertretenmüssen” [konieczność ponoszenia odpowiedzialności]. W tym względzie § 276 ust. 1 zdanie pierwsze BGB [*Bürgerliches Gesetzbuch*, niemieckiego kodeksu cywilnego] stanowi, że dłużnik ponosi z reguły odpowiedzialność za winę umyślną lub niedbalstwo, o ile nie jest przewidziana surowsza lub łagodniejsza odpowiedzialność. Gdyby to samo dotyczyło art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679, w zakresie odpowiedzialności musiałby zostać dodany do samego naruszenia rozporządzenia 2016/679 dalszy element, a mianowicie subiektywna zarzucalność ze względu na umyślność lub niedbalstwo. Sąd odsyłający przyjmuje jednak, że odpowiedzialność administratora (lub podmiotu przetwarzającego) na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 jest niezależna od winy, a więc odpowiedzialność sprawcy naruszenia w żaden sposób nie zależy od istnienia lub udowodnienia winy (zob. w odniesieniu do innych dziedzin prawa Unii w szczególności wyroki Trybunału: z dnia 22 kwietnia 1997 r., *Draehmpaehl*, C-180/95, EU:C:1997:208, pkt 17; oraz z dnia 8 listopada 1990 r., *Dekker*, C-177/88, EU:C:1990:383, pkt 22). Jak stwierdzono w pkt 34 powyżej, sąd odsyłający przyjmuje, że samo naruszenie rozporządzenia 2016/679 jest wystarczające jako takie dla roszczenia na podstawie art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679.
- 42 Wreszcie sąd odsyłający uważa, że w tym zakresie z art. 82 ust. 3 rozporządzenia 2016/679 nie wynika nic innego. Zawarty w nim przepis, w myśl którego w razie udowodnienia nieponoszenia winy za zdarzenie, które doprowadziło do powstania szkody, ma miejsce zwolnienie z odpowiedzialności, nie dotyczy, zdaniem sądu odsyłającego, zawinienia w rozumieniu „Vertretenmüssen” [konieczności ponoszenia odpowiedzialności]. Przeciwnie, art. 82 ust. 3 rozporządzenia

2016/679 dotyczy jedynie kwestii „uczestnictwa” (w rozumieniu: „uczestniczył” lub „nie uczestniczył”) - na przykład w trudnych do przejrzania z zewnątrz kontekstach przetwarzania danych z wieloma potencjalnymi uczestnikami – lub kwestii sprawstwa w sensie przyczynowości. To ostatnie można przyjąć na przykład w przypadku gdy okoliczność powodująca powstanie odpowiedzialności opiera się na niedopuszczalnym dostępie osoby trzeciej, który był skuteczny pomimo wszelkich wymaganych środków bezpieczeństwa.

DOKUMENT ROBOCZY